

412. Nieuwe ideeën (12)

1. Een sanguinofobicus is bang voor bloed. Een sanguine (tekening) is een roodkrijttekening. Een sanguinicus is een heethoofd. Waarom heeft van de volgende twee woorden er een wel en het andere geen trema: consanguiniteit en consanguïen? Hij was halfdronken, dus half beschonken. De vroegere hard klinkende hardrock verpestte ons gehoor. Mensen kunnen hard draven, paarden harddraven. De half dichte deur is halfgeopend. Halvefinalisten spelen de halve finale. Een hardwerkend ondernemer moet weten hoe je 'hard edge' en 'hard feelings' schrijft. Is deze museumstof nu gros-de-Naples of -de-Tours? Groovy muziek herken je aan de groove. Grootmoefi's zijn hooggeplaatste, hoog opgeklommen, moslims. Grootmoes stoel staat nu in het museum. In de betekenis van diamant wordt de grootmogol ook wel de orlow genoemd. Ondanks hun allerirritantste grootdoen moet jij je beslist niet groothouden, hoor.

2. Weet jij, wat een grondzeiler is? De schildering is nog maar grof afgewerkt. Als je veel grogs drinkt, wordt je groggy. De rechtbank kan een zaak ten gronde behandelen maar ook een zaak te gronde richten. Een grrl is een zelfbewuste, jonge vrouw. Rijkdom tekent een grote hans niet, wel dat hij zich erop laat voorstaan. Een grungelook is per definitie grungy. Grote grutten! De gruttenbrij loopt eruit. Guacamole is puree van avocado's. De guacharo is de vetvogel. De Guadalquivir is een rivier. Na de Guadeloupse rumba dansten ze de guaguanco, een Cubaanse dans. Pokhout komt van de guajakboom. Met guarani's betaal je in Paraguay en het Guarani is verwant aan het Tupi. De guereza is het zijdeaapje en een gueridon is een pronktafeltje. Het guillain-barrésyndroom is het syndroom van Guillain-Barré: een neuromusculaire aandoening die leidt tot toenemende spierzwakte en daarna verlamming.

3. Guilloches vindt men onder andere op geguillocheerde bankbiljetten. Ze liep op gympen (gympies) en droeg een guimpe (gimpje: tulen halsbedekking met baleintjes). Tellen konden ze: één Guinees biggetje, twee Guineese biggetjes. De Guineeër en de Guineese wonen in de Guineese havenstad. De Guldensporenslag is de slag der vergulde sporen. Een guingette is een buitencafé, de guipure een soort van reliëfkant, de guiro een klein slaginstrument en guirlandes zijn bloemenslingers. Het Hoofdhaar van Berenice schitterde. Bij een stylist denk ik aan haar en kleren, bij een stilist aan verzorgd taalgebruik. De damiaatjes vind je in Haarlem. Als de haarlemmerolie niet werkt, gaan ze al gauw haarlemmerdijkies maken. Komt die uitdrukking uit het Haarlemmerdijks? De haantjes-vooruit vonden de haaietanden als eersten. Haasvreten konden ze, die schijtlijsters, die bangschijter(d)s. Een hacendero is eigenaar van een haciënda.

4. Hades is de heerser van de onderwereld. De hagenpreek stamt uit de tijd van de Hervorming (VD). Bij de halacha zingen ze uit de hagada. De hafttijd duurt maar een paar dagen rond Sint-Jan. Een hafiz kent de Koran uit zijn hoofd. Bij verstoppertje moet je hach noch wach zeggen. Zegt de hadj dat een hadji (Mekkaganger) aan de hadj moet deelnemen? Zijn vrouw, een habituee van een havenot (habenichts), kocht haastje-repje voor een habbekrats de bout, die hij me kon hachelen. Wie spreekt er nog Hagois? Die haiku'tjes gaan over haiks en hakkeneien, moslima's en hongaren dus. In de hakkenbar waren ze aan het hakketakken over hun hakkebord, een echte tingeltangel. Halal producten zijn oké (OK), haram kaas mag een moslim niet eten. Dat is nog eens een lekkere bal half-om-half. De halfbolvormige steen was half bevroren. Half begrijpend reciteerde hij de halfbegrepen frase. Wat behelst het haasje-overeffect (Jaarboek 2007)?

5. Kijk, daar vliegt een kolibrie. Ik heb de Cito-toets heel goed gemaakt: ik heb giraffenplaatjes, Middellandse Zeegebied, Waddeneilanden en paardenbloem helemaal goed geschreven. Hij stond zo lang naar het wortel schieten van de planten te kijken: hij zou bijna wortelschieten. Je moet het aangifteformulier nog invullen. Hoe laat zou de kerk aangaan? In de aannemerij worden heel wat oren aangenaaid. Het aanslibsel was nog erg modderig. De aardewerken schaal is stukgefallen. Het is aanstootgevend en zal aanstoot geven. De biljarter was zelf aan stoot. Bij het aanvoederschap hoort een – vaak kleurrijke – aanvoedersband.

6. Het wel of niet aan zijn van de lamp leverde discussiestof op. Niemand wilde deze aan- of uitdoen. Een Arelse deerne komt uit Aarlen. Het aap-noot-mies leer je van een aap-noot-miesplankje. De AAW-voorziening kreeg een A-attest. Waar is de accuoplader? De soldaat hield van achteraanlopen. Moet ik als voorzitter achter de agenda aan lopen? De absoute wordt na de uitvaartmis gehouden. In Absurdistan zou dat allemaal kunnen. Achromasie is keurenblindheid. Een kleurenblinde is een achromaat. Een schisis is een hazenlip. Filigraan (filigrein) is fijn zilver- of goudwerk. De jan-van-gent is de bassaangans. Addenoi, wat een hoeveelheid! Op de Adek waren ze aan het actievoeren. Hij moest de lesauto in de achteruit zetten en toen kwam die meteen achteruitzetten (dat zag je door de achterrauit). Een voorbeeld van een acroniem (letterwoord) is 'asap'. Voor achterop zijn, moet je eerst achteropraken. Wat moet je nu met zulke tweedegarnituurwielrenners?

7. Bij een fiets kun je achterop zitten. Wil jij de fles rum even achter halen? Dat zijn feodale (feudale) achterhaalde verhoudingen. Het werkschema zal wel achter liggen. We zullen wel flink achterliggen en -lopen op dat schema. Hij bleef het meisje maar achternazitten. Bij het achteromkijken zag hij dat zijn maat achterpraakte wegens achteroverslaan van een neut. Hoe komt die kast zo achterstevoren? Bestaat de Acht Meibeweging nog steeds? Het actiecomité beijverde zich ervoor, dat de schrijfwijzen 'actiekomedie' en 'actiecomedy' beide goed gerekend zouden worden. Wie geeft acquit? Een acteur-regisseur is wel acteur, een acteursregisseur niet. Acid is lsd maar ook een verkorting van acid house. Met acme (meervoud acme's) wordt het hoogtepunt van een ziekte-toestand aangeduid. Die leestijger is een Reveaddict. De addaxantilope wordt ook wel mendesantilope genoemd. Adipositas is vetzucht.

8. Adatrecht is niet schriftelijk vastgelegd. Een adapter is een verloopstekker. In het Advertentieblad publiceert de Surinaamse overheid. Adherente zaken zijn nauw verwante zaken. De tweede-echelonaanval slaagde wonderwel. De adjunct-chef ging lelijk in de fout. Hij was de ad remste van de drie. Komt 'Adonai' uit het Hebreeuws? Die kwestie wordt administratiefrechtelijk, volgens het administratief recht, afgedaan. De ad-interimaanstelling vond ad hoc plaats. De adukiboon is de azuki. Wat is het verschil tussen de afasie van Broca en die van Wernicke? Deze bacteriën zijn aeroob. Aero-elasticiteit heeft betrekking op luchtvaartuigen. Na de advocatenstreken van de advocaat-fiscaal en de advocaat-generaal namen we nog maar een advocateborrel (een advocaatje). Adsorptie is binding aan een grensvlak, absorptie is opnemen (bijvoorbeeld van straling of geluid).

9. Wil jij die stukken afdoen? Nee, gekkerd, niet je kleren afdoen! Dat er hier steeds meer Afrikanen wonen en afrikaantjes geplant worden, wil nog niet zeggen dat we aan het afrikaniseren zijn! De een toonde zijn grijnzen, de ander zijn afgrijzen. Je zult dat best afkunnen. Zorg wel dat je het vandaag nog afkrijgt. De afnameprijs zakte door kwantumkorting. Na de afscheidsscène maakten ze zich op voor de afscheidstournee. Aften zijn grijswitte ontstekingen. De heriheri (Sranantongo) is een Surinaams eenpansgerecht (en unusrechtspraak is een eenmansgerecht ...). Na het halt houden bij de halteplaats vertrokken ze halsoverkop, halje travalje, naar het halloweenfeest. Na een halve eeuw is het halve-eeuwfeest van het Halt-project. Haloumi is kaas uit Cyprus. Hij halmaat goed, zij halmade beter.

10. De hallucinante hallucineerde. Halfvol is halfleeg. Links en rechts maal twee geeft: vol is leeg. Het half mythische beeldje was halfnaakt. Hoofdschuddend ging hij handen schudden. Een hamei is een voorpoort bij een brug. De hamburgerziekte is het hemolytisch uremisch syndroom. Een hamadryade is een bosnimf. Je kunt kersen eten, eieren eten en een hamburger eten. Kastoor is beverhaar. Een hamamelis is een toverhazelaar. Op Poerim (het Hamansfeest) eet je hamansoren (kiesjeliesj). Een hamam is een badhuis, een hamada een rotswoestijn. De schijngestalten van de maan zijn: nieuwemaan, eerste kwartier, halvemaan, laatste kwartier en vollemaan. Een halve nelson is een oksel-nekgreep. Kun jij 'a fortiori' in één keer goed schrijven?

Rein Leentfaar m.m.v. Hans Bliëk